

**ZÁVEREČNÁ ZPRÁVA RIA
K NÁVRHU NOVELY ZÁKONA
O MATRIKÁCH**

SHRNUTÍ ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY RIA

1. Základní identifikační údaje	
Název návrhu: Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 301/200 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony	
Zpracovatel / zástupce předkladatele: OVS	Předpokládaný termín nabytí účinnosti, v případě dělené účinnosti rozved'te 7/2023 (část zahrnující obsah ST 593) 1/2025 (Matriční informační systém – § 6 odst. 2) 1/2027 (Matriční IS – § 1 odst. 2 a 3, § 1a až § 1f, § 2 odst. 1 písm. e), § 3 odst. 1 a 6, § 4 odst. 1, § 4c, § 5 odst. 3, § 6, § 6a, § 7 odst. 4, § 25 odst. 6 a 10, § 31a až § 31c, § 51, § 62 odst. 3, 6 a 7, § 63 odst. 3, § 70a odst. 1, § 83 odst. 1 až 3, § 86 odst. 2 a § 96 odst. 3)
Implementace práva EU: Ne	
2. Cíl návrhu zákona	
Primární cíle nové právní úpravy týkající se matrik lze shrnout jednoduše do dvou hlavních okruhů, jejichž položkový rozpad je v detailu vyjádřen v kapitole 1.5.	
<ol style="list-style-type: none">1. Poskytnout základní zákonné zakotvení matričního informačního systému, způsobu jeho fungování, čerpání a poskytování dat společně s jejich ukládáním do požadovaného formátu pro následný přenos.2. Řešení praktických obtíží při aplikaci zákona o matrikách.	

3. Agregované dopady návrhu zákona
3.1 Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty: Ano
<p>Náklady si vyžádá zejména vývoj matričního informačního systému, jeho následný provoz a zajištění (kybernetické) bezpečnosti. V rámci rozpočtu obcí se jeví jako nutné technické dovybavení matričních úřadů funkčními kopírkami s možností skenu formátu A3. Mimo jiné bude potřeba financovat školení matričních úředníků týkající se práce s informačním systémem a s tím spojená tvorba školicích materiálů. V neposlední řadě to jsou náklady na úpravu lokálních informačních systémů matričních úřadů tak, aby mohla být matriční data exportována do centrálního systému, zde se však očekává pouhý zlomek celkových nákladů. Předpokládané náklady jsou odhadovány na 120 až 150 mil. Kč.</p> <p>Podrobnější odhad nákladů viz kapitoly:</p> <p>3. Vyhodnocení nákladů a přínosů</p> <p>4. Výběr nejvhodnější varianty</p>
3.2 Dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR: Ne
3.3 Dopady na podnikatelské prostředí: Ne
3.4 Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje): Ano
<p>Povinnosti matričních úřadů spojené s vybudováním matričního informačního systému jsou rozpracovány dále v materiálu.</p> <p>Materiálně bude třeba některé matriční úřady dovybavit výpočetní technikou. Vzniknou finanční náklady na uzpůsobení stávajících programů výpočetní techniky, aby byly jejich systémy kompatibilní s matričním informačním systémem. Náklady si také vyžádá proškolení matrikářů pro práci s novým systémem.</p>
3.5 Sociální dopady: Ano
<p>Zvýšení dostupnosti matričních služeb v důsledku omezení místní příslušnosti matričních úřadů. Možnost řešit řadu životních situací u kteréhokoli matričního úřadu nebo online přinese časovou i finanční úsporu klientům (fyzickým osobám) a omezí jejich potřebu cestování na matriční úřad, který vede dotčenou matriční knihu. S výhodou bude tato úprava jak pro pracující osoby, tak např. pro osoby se sníženou mobilitou.</p>

3.6 Dopady na spotřebitele: Ne
3.7 Dopady na životní prostředí: Ne
3.8 Dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů: Ne
3.9 Dopady na výkon státní statistické služby: Ano
Automatizovaným plněním oznamovací povinnosti vůči Českému statistickému úřadu dojde ke zrychlení komunikace mezi Českým statistickým úřadem a matričními úřady a ke snížení administrativní zátěže. Rovněž ministerstvo vnitra jako ústřední správní úřad pro agendu matrik bude mít online k dispozici řadu statistických údajů, které si v současnosti musí ad hoc vyžadovat od konkrétních matričních úřadů.
3.10 Korupční rizika: Ne
3.11 Dopady na bezpečnost nebo obranu státu: Ano
Matrika jako státní evidence zejména narození, uzavření manželství, vzniku registrovaného partnerství a úmrtí fyzických osob na území České republiky obsahuje velké množství osobních údajů, které jsou v současné době vedeny roztržštěně u jednotlivých příslušných matričních úřadů. Vytvořením centrální evidence těchto údajů vzroste i riziko jejich zneužití, neboť narušením systému budou ohrožena všechna data této státní evidence, která je informačním zdrojem pro všechny ostatní státní registry. Matriční informační systém bude proto muset být chráněn jako významná citlivá infrastruktura státu.

1. DŮVOD PŘEDLOŽENÍ A CÍLE

1.1. Název

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (dále jen „návrh novely zákona o matrikách“).

1.2. Definice problému

Současný stav vedení matrik je založen na silném tradičním pojetí rukopisných matrik a nereflktuje trend digitalizace státních procesů směrem k informační společnosti 21. století. V rámci postupné digitalizace státní správy byl v roce 2019 představen záměr, jehož cílem je komplexní digitalizace matriční agendy. Řešením je realizace centrálního informačního systému, který přinese zásadní změnu do stávajícího systému vedení matrik a matriční praxe.

Platná právní úprava se ukazuje jako v zásadě funkční, vykazuje však dílčí nedostatky, převážně technického charakteru, které vyšly najevo z matriční praxe. Tyto nedostatky byly předmětem legislativního řešení již v předchozím volebním období Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, kde byly projednávány jako sněmovní tisk 593 (dále též „ST 593“). Předložený návrh novely tedy zahrnuje i legislativní řešení problémů na úseku matrik, které obsahoval ST 593, a poslanecké pozměňovací návrhy, s nimiž Ministerstvo vnitra souhlasí.

Pro příklad uvádíme následující problémy, jejichž řešení ST 593 nabízel:

V zájmu usnadnění dosažení souladu mezi biologickým a právním rodičovstvím navrhoval možnost rozšířit určování rodičovství před matričním úřadem. Řešil dílčí obtíže na úseku nahlížení do matričních knih a sbírek listin a pořizování si dokladů z nich. Reflektoval potřebu odstranit některé další nedostatky stávající právní úpravy v oblasti jména a příjmení, které vyplývají ze stále častějších rodinných vazeb osob různé státní příslušnosti, zejména odstranit omezení pro užívání dvojího příjmení jen v taxativně vymezených případech. Návrh dále reagoval na nejasnosti v určení příslušnosti matričních úřadů při narození nebo úmrtí v dopravním prostředku. Potíže v praxi také působí nemožnost činit zápisy do matričních knih na základě zahraničních dokladů o změně pohlaví. Praxe také ukázala potřebu definovat, jak lze

prokazovat totožnost v rámci matričních agend. Tyto nedostatky předložený návrh novely matričního zákona zamýšlí odstranit.

Návrhem novely matričního zákona se s ohledem na skutečnost, že matriční právní předpisy vycházejí z hmotněprávní úpravy rodinného práva, v potřebném rozsahu mění rovněž občanský zákoník, a to v otázkách určování otcovství, jména a příjmení.

Dalšími navazujícími právními předpisy, které by se měly změnit, jsou zákon o správních poplatcích, kde se doplňuje sazebník uvedený v jeho příloze, zákon o zvláštních řízeních soudních a zákon o ověřování. V souvislosti se zavedením matričního informačního systému se dále navrhuje změna zákona o evidenci obyvatel, zákona o pobytu cizinců, zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení a zákona o státní statistické službě.

1.3. Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

V současné době je právní úprava na úseku matrik, jména a příjmení obsažena v následujících předpisech:

- Listina základních práv a svobod
- Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod publikovaná pod č. 243/1998 Sb.
- Úmluva o právech dítěte publikovaná pod č. 104/1991 Sb.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
- Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o matrikách“), nabyt účinnosti dnem 1. července 2001 s výjimkou ustanovení § 6 odst. 2, které mělo odloženou účinnost k 1. lednu 2006. Od svého přijetí byl již více než dvacetkrát novelizován.
 - zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů
 - zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
 - Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1191 ze dne 6. července 2016 o podpoře volného pohybu občanů zjednodušením požadavků na předkládání některých veřejných listin v Evropské unii a o změně nařízení (EU) č. 1024/2012
- Nařízení vlády č. 594/2006 Sb., o přepisu znaků do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy
- Vyhláška č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů.
- Vyhláška č. 300/2006 Sb., kterou se provádí zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, a kterou se mění vyhláška č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Vídeňská úmluva o konzulárních stycích publikovaná jako vyhláška ministra zahraničních věcí pod č. 32/1969 Sb.
- Evropská charta regionálních či menšinových jazyků publikovaná jako sdělení ministerstva zahraničních věcí pod č. 15/2007 Sb.m.s.
- Úmluva o zrušení požadavku ověřování cizích veřejných listin uveřejněná jako sdělení ministerstva zahraničních věcí pod č. 45/1999 Sb.
- Směrnice Ministerstva vnitra č. 4 ze dne 2. června 2005 č. j. VS-95/60/2-2005 k jednotnému postupu matričních úřadů při souběžném vedení matričních knih pomocí výpočetní techniky
- Směrnice Ministerstva vnitra ze dne 19. prosince 2014 č. j. MV-151468/VS-2014 k jednotnému vedení evidence tiskopisů na úseku matrik a státního občanství
- Smlouva mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o úpravě některých otázek na úseku matrik a státního občanství, doplněná notami ze dne 9. listopadu a 28. prosince 1994, publikovaná ve sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 235/1995 Sb.
- Bilaterální mezinárodní smlouvy o právní pomoci a konzulární smlouvy:

Vyhláška č. 44/1983 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Afghánskou demokratickou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních, Ministra zahraničních věcí

Vyhláška č. 33/1983 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Afghánskou demokratickou republikou, Ministra zahraničních věcí.

Vyhláška č. 97/1960 Sb., o Smlouvě mezi Československou republikou a Albánskou lidovou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 96/1960 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou republikou a Albánskou lidovou republikou, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 17/1984 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Alžírskou demokratickou a lidovou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 48/1987 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Alžírskou demokratickou a lidovou republikou, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 59/1986 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Belgickým královstvím o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a obchodních, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 41/1979 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Belgickým královstvím, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 95/1983 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o právní pomoci a právních vztazích ve věcech občanských, rodinných a trestních, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 143/1973 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Svazem sovětských socialistických republik, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 207/1964 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Socialistickou federativní republikou Jugoslávie o úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných a trestních, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 42/1983 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Socialistickou federativní republikou Jugoslavií, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 3/1978 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Bulharskou lidovou republikou o právní pomoci a úpravě právních vztahů v občanských, rodinných a trestních věcech, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 63/1974 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Bulharskou lidovou republikou, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 97/1989 Sb., o konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Čínskou lidovou republikou, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 119/1982 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Socialistickou Etiopií, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 83/1985 Sb., o Smlouvě mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Francouzské republiky o právní pomoci, uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských, rodinných a obchodních, Ministerstva zahraničních věcí.
Vyhláška č. 79/1971 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Francouzskou republikou, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 8/1980 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Indickou republikou, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 81/1987 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Iráckou republikou, Ministra zahraničních věcí.
Sdělení č. 508/1990 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Italskou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních, Federálního ministerstva zahraničních věcí.
Vyhláška č. 42/1979 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Italskou republikou, Ministra zahraničních věcí.

Sdělení č. 76/1990 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Jemenskou lidovou demokratickou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních, Federálního ministerstva zahraničních věcí.
Vyhláška č. 43/1986 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Jemenskou lidovou demokratickou republikou, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 93/1989 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Korejskou lidově demokratickou republikou o vzájemné právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 96/1989 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Korejskou lidově demokratickou republikou, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 80/1981 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Kubánskou republikou o vzájemné právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 14/1975 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Kubánskou republikou, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 96/1983 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Kyperskou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 74/1979 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Kyperskou republikou, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 46/1987 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Laoskou lidově demokratickou republikou, Ministra zahraničních věcí.
Sdělení č. 63/1990 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Maďarskou lidovou republikou o právní pomoci a úpravě právních vztahů v občanských, rodinných a trestních věcech, Federálního ministerstva zahraničních věcí.
Vyhláška č. 50/1974 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Maďarskou lidovou republikou, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 106/1978 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Mongolskou lidovou republikou o poskytování právní pomoci a o právních vztazích v občanských, rodinných a trestních věcech, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 47/1977 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Mongolskou lidovou republikou, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 42/1989 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Polskou lidovou republikou o právní pomoci a úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných, pracovních a trestních, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 83/1973 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Polskou lidovou republikou, Ministra zahraničních věcí.
Dohoda č. 22/1931 Sb., mezi republikou Československou a republikou Portugalskou o vzájemné právní pomoci ve věcech občanských a obchodních.
Vyhláška č. 9/1963 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Rakouskou republikou o vzájemném právním styku ve věcech občanskoprávních, o listinách a o právních informacích se Závěrečným protokolem, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 22/1981 Sb., o Dohodě mezi Československou socialistickou republikou a Rakouskou republikou o konzulárních stycích, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 31/1959 Sb., o Smlouvě mezi Československou republikou a Rumunskou lidovou republikou o právní pomoci v občanských, rodinných a trestních věcech, Ministra zahraničních věcí.

Sdělení č. 1/1996 Sb., o sjednání Smlouvy o právní pomoci v občanských věcech mezi Českou republikou a Rumunskem, Ministerstva zahraničních věcí.
Vyhláška č. 64/1974 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Rumunskou socialistickou republikou, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 102/1983 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Řeckou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních, Ministra zahraničních věcí.
vyhláška č. 18/1985 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Řeckou republikou, Ministra zahraničních věcí
Sdělení č. 209/1993 Sb., o Smlouvě mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o právní pomoci poskytované justičními orgány a o úpravě některých právních vztahů v občanských a trestních věcech, Ministerstva zahraničních věcí.
Sdělení č. 235/1995 Sb., o sjednání Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o úpravě některých otázek na úseku matrik a státního občanství, doplněné notami ze dne 9. listopadu a 28. prosince 1994, Ministerstva zahraničních věcí.
Vyhláška č. 8/1986 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Syrskou arabskou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 101/1983 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Syrskou arabskou republikou, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 6/1989 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Španělskem o právní pomoci, uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských, Ministra zahraničních věcí.
Úmluva č. 23/1929 Sb., mezi republikou Československou a Švýcarskem o uznání a výkonu soudních rozhodnutí.
Dohoda č. 9/1928 Sb., mezi republikou Československou a Švýcarskem o vzájemné právní pomoci ve věcech občanských a obchodních.
Vyhláška č. 40/1981 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Tuniskou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních, o uznání a výkonu justičních rozhodnutí a o vydávání, s Dodatkovým protokolem, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 44/1981 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Tuniskou republikou, Ministra zahraničních věcí.
Úmluva č. 75/1933 Sb., mezi republikou Československou a republikou Tureckou o vzájemných stycích v soudních věcech občanských a obchodních.
Vyhláška č. 33/1980 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Tureckou republikou, Ministra zahraničních věcí.
Sdělení č. 123/2002 Sb.m.s., o sjednání Smlouvy mezi Českou republikou a Ukrajinou o právní pomoci v občanských věcech, Ministerstva zahraničních věcí.
Vyhláška č. 143/1973 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Svazem sovětských socialistických republik, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 28/1988 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Spojenými státy americkými, Ministra zahraničních věcí.
Sdělení č. 133/2003 Sb.m.s., o sjednání Smlouvy mezi Českou republikou a Republikou Uzbekistán o právní pomoci a právních vztazích v občanských a trestních věcech, Ministerstva zahraničních věcí.
Smlouva č. 70/1926 Sb. , mezi republikou Československou a Spojeným Královstvím Velké Britanie a Irska a právní pomoci ve věcech občanských.
Vyhláška č. 28/1932 Sb. , kterou se blíže vymezuje rozsah některých území, na která byla podle vyhlášky ministrů zahraničních věcí a spravedlnosti z 10. května 1927, č. 60 Sb. z. a n., rozšířena

působnost úmluvy mezi republikou Československou a Spojeným královstvím Velké Británie a Irska z 11. listopadu 1924 o právní pomoci ve věcech občanských, Ministrů zahraničních věcí a spravedlnosti.
Vyhláška č. 135/1976 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 98/1984 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Vietnamskou socialistickou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních, Ministra zahraničních věcí.
Vyhláška č. 15/1981 Sb., o Konzulární úmluvě mezi Československou socialistickou republikou a Vietnamskou socialistickou republikou, Ministra zahraničních věcí.

Dále jsou návrhem novely zákona o matrikách dotčeny následující právní předpisy.

- Zákon č. 21/2006 Sb. o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, pokud jde o plnění oznamovací povinnosti matričního úřadu České správě sociálního zabezpečení.
- Zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, pokud jde o podmínky plnění zpravodajské povinnosti v ustanovení § 15.

1.4. Identifikace dotčených subjektů

- Ministerstvo vnitra
- Ministerstvo zahraničních věcí
- Krajské úřady
- Obecní úřady obcí s rozšířenou působností
- Matriční úřady
- Zastupitelské úřady
- Orgány sociálního zabezpečení
- Český statistický úřad
- Fyzické a právnické osoby

1.5. Popis cílového stavu

Materiál má několik cílů.

Prvním je završit legislativní proces sněmovního tisku č. 593 z předchozího funkčního období Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, který obsahuje i novelu občanského zákoníku. Vzhledem k tomu, že tato část materiálu reflektuje potřebu řešení existujících

problémů při řešení životních situací fyzických osob, je cílem, aby tato část materiálu nabyla účinnosti co nejdříve (navrhuje se k 1. 1. 2023).

Druhým cílem je k 1. 1. 2027 mít fungující matriční informační systém, tedy provedenou digitalizaci matrik. Matriční informační systém v podobě, v jaké je navrhován, umožní získávání matričních dokladů na jakémkoliv příslušném matričním úřadu nebo zastupitelském úřadu České republiky v zahraničí. Poskytne přehled všem matričním úřadům o souhlasných prohlášeních rodičů o určení otcovství k dítěti, vodítko pro posuzování přípustnosti zápisu netradičního jména do matriky, možnost ověření, zda předkládaný matriční doklad byl skutečně vydán. Matriční informační systém zefektivní výkon státní správy na úseku matrik, fyzickým osobám přiblíží výkon státní správy, zkrátí čas pro vydání matričních dokladů a matričním úřadům usnadní činnost poskytnutím potřebných dat.

Předkládaný návrh zákona předpokládá úpravu v následujících oblastech.

1. Matriční informační systém – jeho definování, fungování, kontrola jeho využívání, propojení se základními registry
2. Kontrola výkonu přenesené působnosti na úseku matrik a ověřování doslovných výpisů matričních knih krajskými úřady
3. Úprava obsahu sbírky listin a vydávání kopie sbírky listin
4. Nahlížení do matričních knih a sbírky listin
5. Úprava věcné příslušnosti a omezení místní příslušnosti matričních úřadů
6. Prohlášení o užívání jednoho popř. dvou jmen po nabytí státního občanství a užívání jména po otci po nabytí státního občanství
7. Možnost volby místa a času pro vstup do registrovaného partnerství
8. Změny zápisu příjmení, příjmení nezletilých osob a příjmení po osvojení
9. Provedení dodatečného záznamu po změně pohlaví provedené v cizině
10. Rozšíření možnosti určování rodičovství
11. Zavedení oznamovací povinnosti matričních úřadů o počtech určení rodičovství souhlasným prohlášením.
12. Úprava v oblasti souvisejících správních poplatků

Matriční informační systém

Přijetím navrhované právní úpravy vznikne zákonné zakotvení matričního informačního systému (dále jen „MIS“). Tím bude zajištěna centrální evidence elektronicky vedených údajů k agendě matrik a umožněno bude využití těchto údajů všemi matričními úřady na národní úrovni. Současně bude k dispozici historie zápisů vedených ke konkrétní matriční události, což nejen usnadní efektivnější kontrolu, ale také přinese možnosti statistického šetření pro optimalizaci agendy.

V případě přijetí navrhované právní úpravy dojde k omezení místní příslušnosti výkonu matriční agendy – místní příslušnost bude zachována pro zápis matričních událostí, u vybraných matričních skutečností bude zrušena. Typicky tak bude umožněno vydávání druhopisů matričních dokladů, za podmínky, že údaje k příslušné matriční události/ matriční skutečnosti již budou propsány do matričního informačního systému nebo potvrzení o údajích z matriční knihy a doslovných výpisů z matriční knihy na jakémkoliv matričním úřadu. Systém zajistí automatické zpracování výpisu údajů z MIS pro fyzické osoby (dále jen „FO“), jež se zápis do matriční knihy týká – FO bude moci po prokázání své elektronické identity požádat o zpracování výpisu údajů, výstup mu bude následně zprostředkován přes Portál občana. Integrace na Portál občana umožní u řady služeb, které jsou blíže specifikovány v Katalogu služeb, podávat žádosti zcela on-line. Například, po prokázání elektronické identity bude možné podat elektronickou žádost o opravu/změnu zápisu v matriční knize (podnět k zápisu matriční skutečnosti, resp. opravy zápisu v matriční knize). Výsledným stavem je také provázání MIS s dalšími informačními systémy veřejné správy, zejména evidencí obyvatel, resp. registrem obyvatel, což usnadní ověřování údajů. Automatické předávání dat zjednoduší matrikářům plnění informační povinnosti vůči ostatním evidencím a orgánům a urychlí aktualizaci navazujících informačních systémů.

Údaje v MIS budou stejně jako v matričních knihách neveřejné, důkladně se proto upravují podmínky pro poskytování údajů ze systému. Orgánům veřejné moci budou údaje poskytovány jen v nezbytně nutném rozsahu a za zákonem stanovených podmínek, navíc veškeré aktivity o poskytování údajů těmto orgánům se budou v systému zaznamenávat tak, aby se zajistila ochrana údajů před zneužitím. Fyzické osobě se údaje poskytnou za stejných podmínek, jako je to u údajů z matričních knih.

Právní úprava nově cílí k většímu zapojení zastupitelských úřadů do výkonu matriční činnosti. Konkrétním záměrem je rozšíření pravomocí vybraných zastupitelských úřadů, jejichž výčet stanoví ministerstvo zahraničních věcí, tak, aby získaly oprávnění vydávat státním občanům

ČR v zahraničí matriční doklady k matričním událostem zapsaným v MIS. Mimo jiné by měly také zapisovat souhlasná prohlášení rodičů o určení otcovství do doprovodné evidence v MIS. Cílovým stavem je bezesporu efektivnější a rychlejší vyřizování žádostí, které při současném zasílání prostřednictvím listinné pošty trvá příliš dlouho.

Jelikož matriční úřady vedou v současnosti matriční záznamy za pomoci výpočetní techniky prostřednictvím přibližně 20 různých systémů a v různých formátech, musí být tyto údaje nejdříve u matričních úřadů převedeny do jednotného formátu a poté postupně přeneseny do centrálního úložiště MIS. Stanovit jednotný formát dat a další technické detaily MIS bude úkolem Národního standardu pro elektronické vedení matrik. Z toho důvodu je zmocnění k vydání národního standardu obsaženo dále v tomto návrhu novely zákona o matrikách. Účinnost ustanovení je o tři roky předsunuta oproti ostatním ustanovením, aby byl dostatek času na migraci dat vedených od 1. 1. 2006 pomocí výpočetní techniky od všech matričních úřadů. Předsunutí účinnosti zajistí postupné a plynulé přizpůsobení matričních dat do požadovaného formátu ze strany matričních úřadů, které budou spolupracovat se svými současnými dodavateli softwarových řešení. Národní standard, který bude upravovat ryze technické záležitosti, bude mít charakter prováděcího předpisu a případné změny v důsledku technologického vývoje lze proto v budoucnu provádět flexibilněji, než kdyby byly parametry vymezeny přímo zákonem.

Součástí MIS budou doprovodné evidence. Konkrétně se jedná o následující:

V evidenci souhlasných prohlášení rodičů se budou evidovat projevy vůle dvou osob opačného pohlaví, kterými projeví souhlas s rodičovstvím k již narozenému dítěti nebo k dítěti, které se má narodit. Cílem je naplnění díkce zákona, že k témuž dítěti je možné rodičovství určit souhlasným prohlášením rodičů pouze jednou. Vložit souhlasné prohlášení rodičů do evidence bude moci jakýkoliv matriční úřad a zastupitelské úřady, které budou napojeny na matriční informační systém.

Evidence osvědčení o splnění požadavků pro uzavření církevního sňatku poskytne statistický přehled o zájmu o uzavření sňatku touto formou.

Evidence vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství nebo ke vstupu do registrovaného partnerství umožní zastupitelským úřadům kontrolu toho, zda bylo předkládané vysvědčení skutečně vydáno, půjde tedy o verifikační nástroj k vydaným vysvědčením.

Evidence matričních tiskopisů bude zahrnovat pouze tzv. přísně zúčtovatelné tiskopisy, které musejí matriční úřady již nyní evidovat prostřednictvím svých pomocných evidencí. Účelem je zabránit zneužití těchto tiskopisů, kupčení s nimi a zároveň půjde o další verifikační nástroj k vydaným matričním dokladům.

Evidence odborně doložených osobních jmen. Konkrétně budou do evidence zanesena jména, jejichž existence a správná pravopisná podoba byly v minulosti doloženy znaleckými posudky a v budoucnu budou doloženy odbornými stanovisky Ústavu pro jazyk český. Běžně známá osobní jména (uváděná v kalendářích) součástí této evidence nebudou. Matriční úřad, který bude do budoucna mít k zapsání neobvyklé osobní jméno, nejprve využije tuto evidenci k prověření, zda existence a správná pravopisná podoba tohoto jména již byly doloženy, a pouze v případě, že tomu tak není, bude od žadatele vyžadovat obstarání odborného onomastického stanoviska.

MIS bude disponovat funkcionalitou tzv. „plomby“ tj. vyznačením, že u dotčené položky byl zahájen proces změny, který se promítne do podoby údajů vedených v matrice. Jakýkoliv matriční úřad nebo zastupitelský úřad s přístupem do matričního informačního systému uvidí v systému vyznačení plomby (tj. poznámku), která mu bude signalizovat, že pokud vystaví matriční doklad ze zápisu s tímto příznakem, bude tento doklad obsahovat v krátké době neplatné údaje. O této skutečnosti může žadatele o vydání matričního dokladu vyrozumět.

1.5.1. Kontrola zápisů do matričního informačního systému obecními úřady obcí s rozšířenou působností (dále jen „ORP“)

Novela počítá s kontrolou vedení zápisů v MIS, je proto navržena jako součást periodické kontroly vedení matričních knih a sbírek listin ze strany úřadů s rozšířenou působností, čímž dochází k rozšíření jejich kompetence.

1.5.2. Ověřování doslovných výpisů z matričních knih krajskými úřady, magistráty města Brna, Ostravy a Plzně a Magistrátu hl. m. Prahy (dále jen „krajský úřad“) a ORP pro použití v cizině

Podle stávajícího ustanovení § 4 odst. 2 zákona o matrikách ORP provádí ověřování

- rodných, oddacích a úmrtních listů a dokladů o partnerství
- vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství

- vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství a
- potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize a potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin a v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, jde-li o narození, uzavření manželství nebo úmrtí vydaných matričními úřady, které jsou zařazeny do jeho správního obvodu.

Do uvedeného taxativního výčtu listin, u kterých se provádí ověřování, se navrhuje doplnit doslovné výpisy z matričních knih, neboť tento postup současná právní úprava neumožňuje, ačkoliv se na dotčené úřady často obracejí žadatelé s žádostí o ověření doslovného výpisu z matriční knihy z důvodu potřeby ověření protokolu o určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů pro použití v cizině.

Může jim být vydáno pouze potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize a potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin a v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, která je možné opatřit ověřovací doložkou. Nově by bylo možné ověřit i vydaný doslovný výpis z knihy narození.

Obdobná právní úprava má platit i pro ověřování doslovných výpisů z matričních knih krajským úřadem.

Podle stávajícího znění ustanovení § 4a odst. 1 zákona o matrikách krajský úřad kontroluje výkon přenesené působnosti na úseku matrik, užívání a změny jména a příjmení u úřadů s rozšířenou působností ve svém správním obvodu nejméně jednou ročně. Vzhledem k tomu, že do správního obvodu některých krajských úřadů je zařazeno velké množství matričních úřadů (např. KÚ Středočeského kraje – 197, KÚ Jihomoravského kraje – 161, KÚ Moravskoslezského kraje - 107 a KÚ Zlínského kraje - 96), z kapacitních důvodů nebylo možno v průběhu jednoho roku kontroly na úseku užívání a změny jména a příjmení u všech matričních úřadů provést. Nově se proto navrhuje, aby kontroly na úseku užívání a změny jména a příjmení byly prováděny krajským úřadem u všech matričních úřadů a i nadále u ORP zařazených do jeho správního obvodu, a to jednou za 5 let. Kontrolu na úseku matrik u ORP se nově navrhuje provádět jednou za 2 roky (namísto jednou ročně).

1.5.3.

Obsah sbírky listin a vydávání kopie sbírky listin

Podle právní úpravy obsažené v ustanovení § 8 zákona o matrikách tvoří sbírku listin listiny sloužící jako podklad pro matriční zápis, jeho změnu či opravu a s účinností od 1. ledna 2006 též výtisk počítačového záznamu (viz § 89 zákona o matrikách).

Dalším nově stanoveným dokladem, který by měl být součástí sbírky listin, je znalecký posudek prokazující otcovství podle ustanovení § 7 odst. 2 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky), který je zásadním dokumentem pro určení otcovství dítěte ve vymezených případech (rodiče jím prokazují matričnímu úřadu otcovství genetickou zkouškou formou znaleckého posudku) a v návaznosti na to i pro nabytí státního občanství ČR dotčeným dítětem. Z hlediska významu znaleckého posudku je třeba, aby byl součástí sbírky listin.

Podle ustanovení § 81a zákona o matrikách se doklad, který je jinak třeba předložit matričnímu úřadu, nepředkládá, pokud si skutečnost v něm uvedenou může matriční úřad ověřit z jím vedené matriční knihy, ze základního registru obyvatel, z informačního systému evidence obyvatel, z informačního systému cizinců, z informačního systému evidence občanských průkazů nebo z informačního systému evidence cestovních dokladů. Ve sbírce listin bude v těchto případech za účelem ověření správnosti údajů zapisovaných do matriční knihy založen výtisk příslušné stránky z informačního systému veřejné správy za situace, kdy by matriční úřad zakládal do sbírky listin doklad (jeho kopii), který je nahlédnutím do příslušné evidence nahrazován.

Jiné listiny budou součástí sbírky listin za předpokladu, že budou nezbytné pro ověření správnosti údajů zapsaných v matriční knize. Takovým dokumentem může být například dodejka k rozhodnutí o změně jména nebo příjmení, neboť od doručení rozhodnutí se odvíjejí jeho právní účinky. Naopak např. dodejky k zaslání matričních dokladů se do sbírky listin zařazovat nebudou, neboť nemají žádný význam pro správnost údajů zapsaných v matriční knize.

Zbývající listiny zůstanou založeny ve spisové dokumentaci matričního úřadu.

1.5.4.

Nahlížení do matriční knihy a sbírky listin

Pro účely nahlížení do matričních knih nebo provádění výpisů z nich, stejně jako pro účely získání potvrzení o údajích zapsaných v matričních knihách či doslovného výpisu z matriční knihy, zůstává zachováno pravidlo, že okruh oprávněných osob je omezen zákonem stanovenými důvody, přičemž pro zmocnění, aby výše popsaná oprávnění mohl vykonat zmocněnec oprávněné osoby, se vyžaduje úředně ověřený podpis zmocnitele.

Nyní se nově navrhuje, aby o doslovný výpis z matriční knihy mohla požádat každá oprávněná osoba (fyzická i právnická), když v současné době již má možnost nahlížet do matriční knihy a činit výpisy z ní v přítomnosti matrikáře. Tento postup bude méně časově náročný pro příslušné úřady, než představuje vydávání potvrzení o údajích z matriční knihy.

Okruh osob (fyzických a právnických), kterým matriční úřad vydá matriční doklad nebo povolí nahlédnout do matriční knihy a činit výpisy z ní, je upraven v ustanovení § 25 odst. 1 zákona o matrikách. V případě osvojení mohou nahlédnout do zápisu pouze osvojitelé a po dovršení 12 let i osvojenec, pokud nebylo soudem rozhodnuto o utajení osvojení. Pokud bylo soudem rozhodnuto o utajení osvojení, může osvojenec nahlédnout do spisu až po nabytí svéprávnosti.

V případě osvojení má být vydáván matriční doklad, doslovný výpis a potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize pouze osvojitelům a po dovršení 12 let i osvojenci, pokud nebylo soudem rozhodnuto o utajení pokrevního rodiče a jeho souhlasu k osvojení; pokud bylo soudem rozhodnuto o tomto způsobu utajení, může být toto umožněno pouze osvojenci až po nabytí plné svéprávnosti.

Dále se navrhuje, aby v případě osvojení mohlo být vydáno potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin nebo v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 pouze osvojitelům a osvojencům.

1.5.5.

Úprava věcné příslušnosti a omezení místní příslušnosti matričních úřadů

Pro lepší přehlednost a jednoznačnost příslušnosti matričních úřadů pro jednotlivé zápisy matričních událostí (a to i pro dohledání matričních zápisů v budoucnu) se navrhuje doplnění ustanovení § 10 odst. 3 tak, aby v případě, že se fyzická osoba narodí nebo zemře v dopravním prostředku a bude jednoznačně uvedeno místo této matriční události, která nastala při přepravě, byl matričním úřadem příslušným k provedení zápisu ten matriční úřad, na jehož území skutečně matriční událost nastala, byť v dopravním prostředku (§ 10 odst. 1 zákona o matrikách). Pokud na Hlášení o narození nebo Listu o prohlídce zemřelého nebude uvedeno místo narození dítěte nebo místo úmrtí zemřelého, příslušný k provedení zápisu bude matriční úřad, v jehož správním obvodu došlo k vyložení této fyzické osoby z dopravního prostředku.

1.5.6.

Prohlášení o užívání jednoho popř. dvou jmen po nabytí státního občanství a užívání jména po otci po nabytí státního občanství

V souvislosti se zápisem narození občana do zvláštní matriky v Brně se nově navrhuje stanovit možnost, nikoliv povinnost, učinit prohlášení o užívání jména, popř. dvou jmen, i občanovi narozenému v cizině, který má na cizozemském matričním dokladu uvedeno více jmen. Zároveň se stanoví, že u nezletilého staršího 15 let se připojí k prohlášení jeho souhlas, bez něhož ke zvolení jmen nemůže dojít. Veškeré další žádosti o upuštění od užívání jména po otci (tzv. otčestva) jsou posuzovány jako žádosti o změnu jména.

1.5.7.

Možnost volby místa a času pro vstup do registrovaného partnerství

Nově se navrhuje, aby registrující matriční úřad na základě žádosti mohl povolit vstup do partnerství na kterémkoliv vhodném místě ve svém správním obvodu a v kteroukoliv vhodnou dobu, jelikož tato možnost není v platné právní úpravě zakotvena. V návaznosti na tuto novou právní úpravu se navazuje také úprava příslušného ustanovení zákona o správních poplatcích s tím, že osoby vstupující do registrovaného partnerství na jiném vhodném místě nebo v jiném čase budou v takovém případě hradit správní poplatek ve stejné výši jako snoubenci v případě uzavírání sňatku za stejných okolností.

1.5.8.

Změny zápisu příjmení, příjmení nezletilých osob a příjmení po osvojení

V oblasti změn příjmení se navrhuje umožnit manželům i po uzavření manželství prohlásit, že příjmení jednoho z manželů bude příjmením společným, k němuž bude druhý připojovat své dosavadní příjmení. Spektrum možností se navrhuje rozšířit také v oblasti změn příjmení v souvislosti s osvojením. Předně se navrhuje nově umožnit i nezletilému osvojenci ponechat si za určitých předpokladů své dosavadní příjmení. Naopak v případě osvojení zletilého se navrhuje připustit i možnost přijmout osvojitelovo příjmení. Dále se nepovažuje za důvodné časově limitovat možnost rozhodnout o konečné podobě příjmení skončením samotného soudního řízení o osvojení.

Dalším významným cílem novely je promítnout do důsledku obecnější požadavek, podle něhož by mělo dítě, které dosáhlo určitého věku, souhlasit se změnou svého osobního jména nebo příjmení. Tento požadavek je v platné právní úpravě přítomen zatím jen dílčím způsobem (kupříkladu u změny příjmení dítěte, jehož otec není znám, v důsledku uzavření manželství jeho matky). Vychází se přitom z předpokladu, že osobní jméno a příjmení člověka tvoří svébytný prostředek jeho (sebe)identifikace (tím spíše s postupujícím věkem), přičemž osoba, která dosáhla určitého stupně rozumové a volní vyspělosti, by měla mít kontrolu nad jeho případnými změnami v důsledku různých právních skutečností (změny příjmení rodičů, osvojení atd.).

Nezbytnost toho, aby ten, kdo dovršil určitý věk, musel vyslovit souhlas s jakoukoli změnou svého osobního jména nebo příjmení, plyne již z konceptu postupně nabývané svéprávnosti a participačních práv dítěte. Vychází se z toho, že osobní jméno a příjmení tvoří podstatný aspekt osobnosti, nad nímž by měla mít dostatečně rozumově a volně vyspělá osoba kontrolu.

1.5.9.

Provedení dodatečného záznamu po změně pohlaví provedené v cizině

Matriční úřady se v praxi poměrně často setkávají s případy, kdy k zahájení i k dokončení léčby pro změnu pohlaví došlo v cizině, avšak změna zápis v knize narození osoby má být provedena v matriční knize v České republice.

Problém spočívá v tom, že poskytovatelům zdravotních služeb nepřísluší vydávat potvrzení o provedení léčby jiným poskytovatelem, a to bez ohledu na to, zda má tento poskytovatel sídlo na území České republiky, nebo zda jde o péči poskytnutou zahraničním poskytovatelem mimo území České republiky. Pokud byla fyzické osobě provedena změna pohlaví v cizině, musí být tato změna v rámci rovného přístupu ke zdravotním službám uznána i v České republice.

Osoby, u nichž byla léčba pro změnu pohlaví zahájena/dokončena v cizině, však nedisponují potvrzením uvedeným v příloze č. 5, resp. 6 vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ale obdobným, cizozemským potvrzením.

Navrhuje se proto do novely zákona o matrikách zapracovat, že dodatečný záznam o změně pohlaví provedené v cizině ve smyslu ustanovení § 29 odst. 1 občanského zákoníku se do knihy narození provede na základě potvrzení vydaného poskytovatelem zdravotních služeb v cizině a současně se stanoví náležitosti tohoto potvrzení.

1.5.10.

Rozšíření možnosti určování rodičovství

Nově se navrhuje možnost vyloučit domněnku otcovství svědčící manželu matky a současně založit vyvratitelnou domněnku svědčící jinému muži, který je biologickým otcem dítěte i v řízení před matričním úřadem, a tím usnadnit dosažení souladu mezi biologickým a právním rodičovstvím.

1.5.11.

Úprava v oblasti souvisejících správních poplatků

Navrhuje se provedení souvisejících změn u správního poplatku za změnu příjmení a u správního poplatku za vydání povolení vstoupit do registrovaného partnerství mimo stanovenou dobu nebo místo.

2. NÁVRH VARIANT ŘEŠENÍ

Varianty řešení se týkají jen té části návrhu novely zákona o matrikách, která zavádí matriční informační systém. U části, která má dokončit legislativní proces u bývalého sněmovního tisku 593, se varianty nezvažovaly a je předkládána v podobě, ve které byla předložena v Poslanecké sněmovně do druhého čtení.

2.1. Matriční informační systém

Varianta 0

Ponechat vedení matrik nadále v rukopisně vedené podobě a pomocí lokálních evidencí.

Jak bylo uvedeno v kapitole věnované definici problému, současný stav matrik je založen na silném tradičním pojetí rukopisně vedených matrik a nereflektuje trend digitalizace společnosti 21. století. Matriční činnosti tedy prioritně vychází z principu, že údaje o matričních událostech a matričních skutečnostech, resp. jejich opravách a změnách jsou spravovány konkrétním matričním úřadem, který je vede ve svých matričních knihách.

Výkon agendy matrik je primárně upraven zákonem č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, v platném znění. Na základě této úpravy existuje povinnost vedení matrik v rukopisné podobě. Ke každé matriční knize je vedena sbírka listin v čistě listinné podobě. Údaje v matričních knihách jsou neveřejné, zákon striktně stanoví pravidla pro nahlížení do matričních knih, resp. do sbírky listin.

Od ledna 2006 platí pro matriční úřady povinnost vést souběžně matriční knihy pomocí výpočetní techniky – tato povinnost vyplývá ze zákona o matrikách, základní požadavky na softwarové řešení vedení matričních knih v elektronické podobě jsou stanoveny Směrnicí Ministerstva vnitra ze dne 2. června 2005 č. j. VS-95/60/2-2005 k jednotnému postupu matričních úřadů při souběžném vedení matričních knih pomocí výpočetní techniky. Směrnice definuje obecné požadavky na vedení matričních knih v elektronické podobě, nicméně specifikuje jen základní technické parametry používaného softwarového řešení.

Územní samosprávné celky (ÚSC) při výkonu agendy matrik používají vlastní softwarové vybavení, přičemž matriční úřady na území České republiky využívají cca 20 různých softwarových řešení, prostřednictvím kterých ÚSC vedou souběžně elektronickou verzi matričních událostí/ skutečností zaznamenávaných do rukopisně vedených matričních knih. V době uzákonění této povinnosti nebyly definovány jednotné technické požadavky na

softwarové řešení, výsledkem je izolace a nekompatibilita systémů. V elektronických matrikách jsou údaje vedeny podle událostí, nikoli podle osob, není tedy možné např. zpracovat výpis matričních událostí ke konkrétní osobě. Platná zákonná ustanovení jsou naplňována i bez této funkcionality. Vedení událostí podle osob není zákonem nařízeno.

Matriční úřady současně provádí aktualizace vybraných agendových informačních systémů (AISEO, CIS) na základě zjištěných rozdílů provedených při identifikaci fyzické osoby nebo po provedení adekvátních zápisů (např. změna příjmení) do matričních knih. Změny v AISEO se provádějí prostřednictvím aplikace Czech POINT, respektive jejích formulářů. Změny v CIS aktuálně odchází datovou schránkou, jde o zaslání skenu matričních dokladů na Ředitelství služby cizinecké policie. Matriční úřady jsou od r. 2010 iniciátory největšího počtu zápisů do AISEO.

Matriční úřady dále plní řadu oznamovacích povinností, např. vůči Českému statistickému úřadu, krajským úřadům, Ministerstvu vnitra, České správě sociálního zabezpečení, soudům, zdravotním pojišťovnám, resp. zdravotnickým zařízením, která iniciovala zápisy do matričních knih. V případě, že se matriční událost/matriční skutečnost týká cizince, je plněna oznamovací povinnost zejména vůči Ředitelství služby cizinecké policie (dále jen „ŘSCP“), zastupitelským úřadům, případně Ministerstvu zahraničních věcí.

V návaznosti na výše uvedené v ČR neexistuje centrální úložiště dat k výkonu agendy matrik, údaje z elektronicky vedených matrik jsou ukládány na lokálních serverech či počítačích úřadů. Současně neexistuje možnost centrálního zpracování a následné čerpání statistických dat. Zastupitelské úřady se podílí na činnosti matrik nabíráním žádostí občanů žijících v zahraničí, přičemž ty následně odesílají prostřednictvím listinné pošty.

Varianta 1

Decentralizované řešení digitalizace agendy

Varianta decentralizovaného architektonického řešení předpokládá zachování stávajících systémů matričních úřadů a vytvoření informačního systému, který by plnil roli komunikační platformy. Prostřednictvím komunikační platformy by došlo k vzájemnému propojení jednotlivých pracovišť matričních úřadů, kterým by byla umožněna rychlejší komunikace a výměna dat, než je tomu v současném tradičním pojetí. Decentralizované řešení ovšem znamená neexistenci centrální databáze údajů matriční činnosti a tím pádem nedostupnost statistických údajů o výkonu agendy matrik, které by mj. zefektivnily výpočet příspěvku na

výkon přenesené působnosti. Z hlediska komfortu matričního úředníka a potažmo občana je nutná znalost informace, v jaké konkrétní matrice požadované údaje vyhledávat. Lokální rozvoj a legislativní změny nebude v případě této varianty možné řídit a zavádět centrálně.

Variantní řešení umožňuje zachovat stávající způsob vedení evidence se zajištěním výhradního vlastnictví dat v rukou matričních úřadů. Matriční úřady by stále vedly desítky nekompatibilních systémů a data ukládaly na lokálních serverech nebo v paměti svých počítačů. Komunikační platformě by podle současných principů českého eGovernmentu bylo zajištěno propojení se základní IT infrastrukturou státu (základní registry, CzechPOINT, datové schránky, elektronická identita, apod.).

Vzhledem k absenci centrální evidence matričních údajů a řádově nákladnějšího vytvoření spolehlivé komunikační a hardwarové infrastruktury než v případě centralizovaného řešení, bylo od této varianty upuštěno po jednání řídicího výboru k projektu eMatrika.

Varianta 2

Centralizované řešení digitalizace agendy

V rámci budování moderní veřejné správy, která odpovídá požadavkům společnosti 21. století je představeno variantní řešení vybudování **centrálního matričního informačního systému (MIS)**. Na tento systém budou napojeny jednotlivé matriční úřady – řešení představuje zřízení nezávislého centrálního informačního systému, který by získával data ze stávajících systémů matričních úřadů, umožnil provázání údajů se stávajícími informačními systémy veřejné správy, resp. se základními registry tak, aby nedocházelo k duplicitnímu zápisu/editaci údajů. Právo k editaci údajů v MIS má matriční úřad, který k dané matriční události vede rukopisně vedenou matriční knihu, ostatní matriční úřady mají možnost náhledu na údaje k této matriční události. Řešení vyžaduje adekvátní zabezpečení údajů jak z pohledu kybernetické bezpečnosti, tak z pohledu ochrany osobních údajů. Výhodou tohoto řešení je existence centrální databáze matričních údajů, s tím související možnost zpracování statistických údajů k výkonu matriční činnosti; centrální řešení umožní i ve většině případů automatické plnění oznamovací povinnosti navázané na matriční činnosti vůči dalším agendám/ organizacím, umožní posílení metodické činnosti z úrovně gestora a dále kontrolní činnosti ze strany ORP/KÚ.

Po technické stránce bude přístup do systému postaven na softwarovém řešení v tenkém klientu, což je typicky webový prohlížeč. Takové frontendové řešení (grafické uživatelské rozhraní) zajistí předání údajů zapsaných v rukopisně vedené matriční knize do MIS; tenký klient

umožňuje snadné nasazení řešení, centrální update systému, snadnou správu a přenositelnost údajů, nevyžaduje žádné nároky na hardwarové vybavení pracovní stanice. S cílem usnadnit přenos matričních údajů před datem spuštění MIS byly do připravované novely zákona doplněny požadavky týkající se definování formátu a rozsahu dat, která budou mezi matričními úřady a připravovaným MIS přeneseny v XML formátu. Přenos dat mezi matričními úřady a MIS v XML formátu by měl být zachován i po spuštění informačního systému.

MIS bude obsahovat primární údaje, které budou následně předávány dalším informačním systémům veřejné správy (dále jen „ISVS“), jelikož cílem je automatizace předávání údajů v co nejširším možném rozsahu. Z toho důvodu dojde k integraci na další ISVS včetně základních registrů (informační systém evidence obyvatel, registr rodných čísel, registr obyvatel, cizinecký informační systém). MIS bude sloužit mj. k zápisu matričních událostí, matričních skutečností, jejich oprav a změn – významná část z celkového rozsahu zapisovaných údajů je již veřejnou správou v ISVS vedena, tj. je vhodné, aby příprava projektu MIS zahrnula i požadavek na vzájemné propojení těchto informačních systémů tak, aby údaje zapisované do MIS např. k matce narozeného dítěte mohly být automaticky propsány po zadání jednoznačného identifikátoru z evidence obyvatel (v případě, že má matka státní občanství ČR), resp. z registru obyvatel do MIS; podobně by při zápisu narození mohla existovat vazba na registr rodných čísel; matrikář zapisující matriční událost do MIS získá možnost na základě předložených dokladů v MIS automaticky načtené údaje editovat. MIS by v případě nesouladu údajů měl vůči zdrojovému informačnímu systému zajistit odeslání informace o neshodě údajů; současně by po ukončení zápisu matriční události (resp. její změny/opravy) v MIS měly být automaticky odeslány údaje, které jsou v rámci plnění oznamovací povinnosti předávány vůči evidenci obyvatel, resp. dalším agendám/organizacím. Příprava projektu MIS počítá se zautomatizováním plnění oznamovací povinnosti ve většině případů, kterou aktuálně plní matriční úřady vůči evidenci obyvatel, Českému statistickému úřadu, Ředitelství služby cizinecké policie, apod. Cílem bude hledat řešení, které maximálně zjednoduší stávající výkon matriční činnosti a odstraní opakované zpracování a předávání dat ze strany matričních úřadů. Mělo by dojít k definování sestav, které budou po naplnění příslušných podmínek ze strany matričního úřadu automaticky předávány MIS příslušné organizaci, vůči které probíhá plnění oznamovací povinnosti.

Co se týká převedení současných údajů do nového informačního systému, je naplánováno zajištění exportu údajů vedených elektronicky od ledna 2006. Před vlastním spuštěním projektu MIS budou mít matriční úřady povinnost exportovat elektronicky vedené údaje, které vedou souběžně od ledna 2006. Databáze matričních údajů v MIS bude od okamžiku spuštění obsahovat údaje k matričním událostem zapsaným od ledna 2006. To bude dosaženo především díky stanovení jednotného datového formátu popsaného výše. Údaje zapsané do matričních knih do prosince 2005 by byly do MIS zapisovány postupně, vždy v návaznosti na dodatečné záznamy matričních skutečností k matričním událostem, zapisované po spuštění MIS, třeba při změně jména/příjmení fyzické osoby nebo např. v návaznosti na žádost občana o vydání druhopisu matričního dokladu, doslovného výpisu z matriční knihy nebo potvrzení o údajích v matriční knize. Takto by v čase docházelo k průběžnému plnění MIS údajů, které byly do rukopisně vedených matričních knih zapsány před 1. lednem 2006.

Jednotlivé zápisy do MIS budou doplněny skenem uzavřeného zápisu v rukopisně vedené matriční knize. Sken by měl prioritně sloužit matričnímu úřadu, který bude využívat údaje z MIS, pro formální kontrolu údajů vedených v MIS vůči zápisu v rukopisně vedené matriční knize. Tím bude současně naplněn i nepřekročitelný předpoklad, že vydávané matriční doklady vychází z údajů zapsaných v rukopisně vedených matričních knihách.

Podstatnou změnou je omezení místní příslušnosti výkonu matriční činnosti. Lze předpokládat, že místní příslušnost bude zachována pouze v případě zápisu matriční události, která je s konkrétním místem uskutečnění přímo svázána, tj. v případě zápisu narození dítěte, uzavření sňatku, uzavření registrovaného partnerství a úmrtí. Matriční agenda bude přiblížena občanovi prostřednictvím rušení místní příslušnosti u vybraných matričních skutečností.

Vybrané zastupitelské úřady České republiky v zahraničí získají oprávnění k vydávání matričních dokladů – příprava projektu MIS zahájila diskuse k možnosti zapojení vybraných zastupitelských úřadů do výkonu matriční činnosti, konkrétně by bylo vhodné, aby získaly oprávnění k vydávání matričních dokladů k matričním událostem, které budou vedeny v MIS; v případě realizace tohoto řešení by zastupitelské úřady získaly oprávnění k náhledu údajů v MIS, na základě kterých by mohly matriční doklady vydávat (při zachování platnosti pravidel pro tisk matričních dokladů v ČR, včetně jejich evidence); výhodou je např. zkrácení doby dodání matričního dokladu státnímu občanovi ČR žijícímu v zahraničí; matriční událost, která

nastala v zahraničí, bude i nadále zapisována zvláštní matrikou, která k této matriční události také povede rukopisně vedenou matriční knihu a sbírku listin.

Součástí varianty je také možnost zpracování základních statistik k agendě matrik a podrobných statistik pro výpočet příspěvku na výkon přenesené působnosti (včetně znalosti rozsahu pracovních úvazků matrikářů na matričních úřadech) – statistické údaje k agendě matrik by mohly využívat jak krajské úřady, tak Ministerstvo vnitra; statistické údaje současně umožní optimalizaci výkonu matriční agendy, výstupy bude možné využít k nastavení spravedlivějšího příspěvku na přenesenou působnost.

3. VYHODNOCENÍ NÁKLADŮ A PŘÍNOSŮ

3.1.1. Varianta 1

Náklady a přínosy

Od první varianty, tedy decentralizovaného řešení digitalizace agendy matrik bylo upuštěno po jednání řídicího výboru k projektu eMatrika. Důvodů k opuštění této varianty bylo hned několik, přičemž ten stěžejní představuje absence centrální databáze matričních údajů a náročnost technického řešení a zabezpečení dat. V tabulce uvedené níže pod tímto textem je uvedeno posouzení přínosů a nákladů variantního řešení. Vzhledem k tomu, že tato varianta byla vyhodnocena jako nedostatečná a neoptimální, nebyla provedena kvantitativní analýza nákladů.

Posouzení	Popis
Přínos	Výhodou řešení je možnost zachovat stávající způsob vedení evidence se zajištěním výhradního vlastnictví dat a tedy přehled MÚ o nakládání s údaji.
Přínos	Není potřeba migrovat lokální evidence do centrální evidence.
Náklad	Architektonické řešení vytvoření spolehlivé a dostatečně dostupné a výkonnostní komunikační a hardwarové infrastruktury je řádově nákladnější než centralizované řešení. Přesunutí matrik do datových center a vytvoření prostředí podle technických a bezpečnostních standardů pro významné informační systémy (dále jen „VIS“) a kritické informační systémy (dále jen „KII“). Provedení lokální migrace dat z MÚ do prostředí datových center. Zajištění decentralizace integrovaných systémů do datových center by znamenal samostatný projekt.
Náklad	Zajištění bezpečnosti celého řešení pro úroveň VIS nebo KII.
Náklad	Evidence stále nebude centrálně dostupná a bude nutné zajistit i decentralizovanou administraci a provoz celého systému.
Náklad	Velmi složitá autentizace i autorizace matrikářů.

Náklad	Není centrální správa číselníků, z čehož vyplývá nutnost plánovat odstávky na společně zaváděné změny pro různé systémy.
Náklad	Lokální rozvoj a legislativní změny nebude možné řídit a zavádět centrálně.
Náklad	Decentralizace může vést k zavedení více druhů aplikačních systémů, které nemají stejné možnosti pro konfiguraci a rozvoj.
Náklad	Provoz systémů musí být v souladu s požadavky MÚ na dostupnost a výkonnost.

3.1.2. Varianta 2

Náklady

S ohledem na variantu č. 2 bylo v roce 2021 Národní agenturou pro komunikační a informační technologie (dále jen „NAKIT“) zpracováno technické řešení projektu, které předpokládá jednorázové náklady pro státní rozpočet na vybudování matričního informačního systému ve výši přibližně 80 mil. Kč bez DPH. Kvantitativní odhad, který je ve zmíněném technickém řešení uveden – viz níže.

Odhad ceny projektu

Položky	Odhad cena v Kč bez DPH
Cena za dodávku projektu MIS	74 870 380,-
Cena za subdodávky (veřejné zakázky)	2 724 000,-
Cena celkem	77 594 380,-

Vybrané technologické veřejné zakázky a subdodávky

Položky větší jak 40 000,- CZK bez DPH
Technology Service Monitoring
Technology Service Autentizace infrastruktura
Technology Service Aplikační dohled
Technology Service Logování
Technology Service DC 1 Zálohování

Technology Service DC 2 Zálohování
Technology Service NTP
Technology Service Bezpečnostní logování DCeGOV

Vybrané bezpečnostní veřejné zakázky a subdodávky

Položky	Odhad cena v Kč bez DPH
Pořízení a nasazení nástroje pro skenování zranitelností.	200 000,-
Provedení penetračního testování a testování zranitelností na dokončeném informačním systému dle oborových metodik a požadavků zadavatele	250 000,-

Investiční rozpočet projektu – přepočítaná pracnost v MD

Analýza + VZ (Kč)	Vývoj prototyp (Kč)	Vývoj (integrace, implementace) (Kč)	Testování a akceptace (Kč)	Ověřovací provoz (Kč)	Celkem cen a v Kč bez DPH
23 833 480,0	29 705 500,0	12 169 200,0	5 963 200,0	3 199 000,0	74 870 380,0

Investiční rozpočet veřejných zakázek a subdodávek

Hrubé nacenění – náklady na pořízení licencí (Kč)	Hrubý nacenění – odhad ceny instalace, implementace,	Hrubé nacenění – odhad nákladů na roční podporu (Kč)	Hrubé nacenění – Za položky celkem cena v Kč bez DPH
--	---	---	---

	dodávky dokumentace (Kč)		
300 000,0	1 099 000,0	1 325 000,0	2 724 000,0

Další náklady lze očekávat při implementaci systému a především potom u jeho provozu a potenciálního rozvoje. Kybernetická bezpečnost je brána v potaz při vývoji samotného systému (tzv. Security by design), nicméně, po prvním roce provozu je nutné zajistit také pravidelné penetrační testování a další bezpečnostní monitoring, které budou předmětem nákupu služeb.

Školení uživatelů matričního informačního systému a s tím spojená výroba školicích materiálů je odhadována na necelých 16 mil. Kč, viz tabulka.

Počet zaměstnanců MÚ	2500
Rozsah školení (v h)	16
Průměrná cena školení za hodinu	397 Kč
Náklady na školení	6 358 Kč
Celkové náklady na školení	15 895 625 Kč

Navrhovaná právní úprava předpokládá u přípravy spuštění MIS zvýšené **nároky na rozpočty obcí**. Novela zákona zakládá povinnost pro matriční úřady skenovat obsah listinných matričních knih tak, aby mohly být přiloženy k elektronickým matričním knihám v rámci systému MIS. Aktuálně je 760 matričních úřadů, u kterých se jeví potřeba pořídit nové kopírky umožňující skenování ve formátu A3. Základní odhad nákladu na nové technické vybavení činí 19 784 827 Kč, kde průměrná cena za jednu kopírku je 26 033 Kč.

Ke změně navrhované v souvislosti se stanovením jednotného formátu dat matričních událostí, matričních skutečností, změn a oprav vedených pomocí výpočetní techniky lze konstatovat, že z technického hlediska je doplnění stávajících systémů proveditelné v řádech „člověkohodin“.

Přes výše uvedené však nelze vyloučit, že některým matričním obcím může určitý druh nákladů vzniknout, pokud jejich smlouvy s dodavateli elektronického řešení neobsahují ustanovení o automatickém a bezplatném přizpůsobení systému vedení matriky pomocí výpočetní techniky

nově vzniklým legislativním požadavkům. Aktuálně takovými ustanoveními nedisponuje 111 matričních obcí základní odhad nákladů je uveden níže.

Pozice	Odkaz	Plat
Programátor	https://www.jobs.cz/rpd/1549678634/?searchId=9d529d32-3917-4ef2-b8bf-5fb93fe4d79a&rps=228	60 000 Kč
Správce systému	https://www.jobs.cz/rpd/1581105959/?searchId=9d529d32-3917-4ef2-b8bf-5fb93fe4d79a&rps=233	40 000 Kč
IT Technik	https://www.jobs.cz/rpd/1580738151/?searchId=89e24dfa-09f1-4ead-a3d8-09c274e7a63b&rps=233	35 000 Kč
Průměrný měsíční plat		45 000 Kč
Časová náročnost		160 h

Počet smluv	111
Náklad na osobu	45 000 Kč
Náklady celkem	4 995 000 Kč

Náklady mohou vzniknout také u matričních obcí, které v současnosti nejsou přímo připojeny k Centrálnímu místu služeb (dále jen „CMS“). Zatím co krajské úřady a krajská datová centra a další vybrané úřady (z pravidla ORP) jsou připojeny k CMS, většina dalších matričních úřadů, tímto připojením nedisponují. Vzhledem k tomu, že Matriční informační systém bude integrován v rámci sítě MV do komunikační sítě CMS a bude využívat její služby, je nutné zajistit připojení matričních úřadů do sítě CMS z důvodu vzájemné bezpečné komunikace pro přenos dat. Za uvedené připojení bude zodpovědný matriční úřad. Počet takových úřadů aktuálně není znám, což limituje možnost vyjádření kvantifikovaných dopadů.

Náklady se nepředpokládají u zastupitelských úřadů, kterým by měly vzniknout nové povinnosti spuštěním informačního systému. Rovněž u dalších dotčených subjektů se nepředpokládají finanční náklady.

Přínosy

Hlavní přínosy budoucího centrálního systému MIS lze vyhodnotit následovně:

Vznikne ucelená databáze matričních údajů, přístupná ze všech matričních úřadů, což umožní vyhledání údajů ke konkrétní osobě v jednom systému bez nutnosti oslovovat dotčené matriky.

Propojení s dalšími informačními systémy matrikářům podstatně usnadní ověření údajů, zároveň dojde ke snížení chybovosti způsobené přepisováním údajů.

Systém usnadní a urychlí také vzájemnou informovanost o zapisovaných skutečnostech mezi jednotlivými matričními úřady, v důsledku se tedy zvýší aktuálnost matričních zápisů.

Místní příslušnost matrik bude výrazně omezena, takže většinu matričních skutečností si bude moci žadatel vyřídit na kterémkoli matričním úřadě, případně i elektronicky prostřednictvím Portálu občana.

Druhopisy matričních dokladů a výpisy z matrik vydá žadateli kterýkoli matriční úřad, některé si dokonce bude moci objednat elektronicky prostřednictvím Portálu občana.

MIS zajistí vydávání elektronických výstupů, včetně elektronických matričních dokladů.

Za určitých podmínek budou matriční doklady vydávat i české zastupitelské úřady v zahraničí.

Gestor agendy bude mít k dispozici statistické údaje o výkonu matriční činnosti a nahradí tak formu dotazníkového šetření na úřadech.

Nový centrální systém MIS přispěje k zautomatizování výkonu vybraných částí matriční agendy.

MIS zajistí ve většině případů automatické plnění oznamovací povinnosti, kterou nyní plní matriční úřady vůči ústředním orgánům státní správy, resp. dalším organizacím formou CzechPOINTových formulářů, listinné pošty nebo datových schránek. Díky tomu budou rychleji aktualizované (a tedy spolehlivější) údaje v navazujících evidencích (např. AISEO, ROB).

Díky tomu budou rychleji aktualizované (a tedy spolehlivější) údaje v navazujících evidencích (např. AISEO, ROB).

Bude zavedena evidence souhlasných prohlášení o určení otcovství, což umožní lépe chránit práva dětí a jejich otců a zároveň efektivně kontrolovat dodržování zákona o matrikách.

Bude zavedena evidence osvědčení o splnění požadavků pro uzavření církevního sňatku, jenž poskytne statistický přehled.

Bude zavedena evidence právní způsobilosti k uzavření manželství nebo ke vstupu do registrovaného partnerství, která umožní zastupitelským úřadům kontrolu toho, zda bylo

předkládané vysvědčení skutečně vydáno, půjde tedy o verifikační nástroj k vydaným vysvědčením.

Bude zavedena evidence přísně zúčtovatelných tiskopisů, což usnadní kontrolu a přehled o vydávaných dokladech.

Bude zavedena evidence odborně doložených osobních jmen pro kontrolu existence jmen a jejich správné pravopisné podobě.

4. VÝBĚR NEJVHODNĚJŠÍ VARIANTY

4.1.1. Matriční informační systém

Jako nejvhodnější varianta pro řešení problému byla identifikována Varianta č. 2 – vybudování matričního informačního systému, díky kterému vznikne centrální databáze na národní úrovni, přístupná ze všech matričních úřadů. Komplexní elektronizace matriční agendy a s ní spojená automatizace procesů přispěje optimalizaci výkonu této důležité agendy. Nejen z pohledu matričních úřadů, resp. matrikářů a zastupitelských úřadů, ale také ze strany fyzických osob půjde o významný krok, díky kterému budou moci vyřizovat některé žádosti zcela on-line a v případě fyzického vyřizování půjde služby vyřídit na kterémkoliv matričním úřadě. Při výběru nejvhodnější varianty bylo přihlédnuto k identifikaci přínosu, které se na konci vývoje matričního informačního systému dají očekávat.

Do hodnocení vhodnosti řešení se zcela jistě může promítnout zájem občanů o pohodlnější vyřízení své žádosti, ať už v České republice nebo v zahraničí. Role využívání Portálu občana a datových schránek každým rokem roste a lze očekávat tento růst i v dalších letech. Rovněž nelze opomenout názory krajských úřadů, jejichž zájem na tomto řešení většinově převažuje.

Přehled dopadů

Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Spuštěním informačního systému elektronické matriky může v řadě případů docházet k ukončení podpory a zrušení lokálně vedených elektronických evidencí matričních úřadů.

V současné době matriční úřady využívají softwarová řešení od cca 20 soukromých dodavatelů. Z dotazníkového šetření pro matriční úřady v rámci přípravy projektu elektronické matriky vyplynulo, že naprostá většina (86.4%) má software trvale zakoupený a tedy ve vlastnictví úřadu. Matriční úřady software navíc využívají i pro ostatní agendy (87.5%) a jednalo by se tak pouze o zrušení modulové části systému.

Jak již bylo uvedeno výše, navrhovaná právní úprava předpokládá u přípravy spuštění MIS zvýšené **nároky na rozpočty obcí** a to v souvislosti s pořízením technického vybavení matričních úřadů a přizpůsobení systému pro migraci dat do centrálního informačního systému.

Náklady se nepředpokládají u zastupitelských úřadů, kterým by měly vzniknout nové povinnosti spuštěním nového informačního systému. Rovněž u dalších dotčených subjektů se nepředpokládají vyšší náklady.

Jednorázové **náklady pro státní rozpočet** na vývoj matričního informačního systému budou ve výši přibližně 80 mil. Kč. Nad rámec této částky lze očekávat náklady na implementaci systému a především potom na jeho provozu a potenciální rozvoj. Kybernetická bezpečnost je brána v potaz při vývoji samotného systému (tzv. *Security by design*), nicméně, po prvním roce provozu je nutné zajistit také pravidelné penetrační testování a další bezpečnostní monitoring, které budou předmětem nákupu služeb. Školení uživatelů matričního informačního systému a s tím spojená výroba školicích materiálů se projeví ve státním rozpočtu také, a to v odhadované výši 16 mil. Kč

S navrhovanou změnou nejsou spojeny ani žádné negativní **dopady na životní prostředí**.

Zhodnocení sociálních dopadů. Zvýšení dostupnosti matričních služeb v důsledku omezení místní příslušnosti matričních úřadů. Možnost řešit řadu matričních úkonů u kteréhokoli matričního úřadu nebo online přinese časovou i finanční úsporu klientům (fyzickým osobám) a omezí jejich potřebu cestování na matriční úřad, která vede dotčenou matriční knihu. S výhodou bude tato úprava jak pro pracující osoby, tak např. pro osoby se sníženou mobilitou.

Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Není navrhováno rozšíření okruhu osobních údajů, které by matriční úřady měly zpracovávat. Návrh zákona ovšem mění stávající postupy na úseku vedení matriční agendy oproti současné právní úpravě v oblasti zpracování osobních údajů. Osobní údaje budou kromě zápisů v matričních knihách a sbírkách listin zpracovány a uchovány v matričním informačním

systému, jehož správcem bude Ministerstvo vnitra a který bude splňovat určující kritéria významného informačního systému podle vyhlášky č. 317/2014 Sb., o významných informačních systémech a jejich určujících kritériích, ve znění pozdějších předpisů. Musí tedy splňovat přísné podmínky bezpečnosti informací a dále tak zachovávat důvěrnost, integritu a dostupnost informací a dat. Data jsou neveřejná, přístup do matričního informačního systému budou mít přes zabezpečené rozhraní pouze oprávnění uživatelé a každý jejich úkon bude v systému zaznamenáván.

Ministerstvo zajistí ochranu osobních údajů přijetím potřebných interních předpisů a dále bude muset být ze strany ministerstva přijata provozní a technická dokumentace. Součástí těchto dokumentů bývá zpravidla i stanovení technických a organizačních opatření k zajištění ochrany osobních údajů, tj. stanovení opatření k zajištění objektové, personální a administrativní bezpečnosti. Těmito opatřeními se například rozumí zabezpečení prostorů kanceláří, seznamování se s osobními údaji v zabezpečeném informačním systému, včetně stanovení přístupových práv oprávněným osobám a zamezení přístupu k osobním údajům neoprávněným osobám (ukončení příslušné programové aplikace, řádné odhlášení ze systému dodržení zásady „čistého stolu“, uzamčení kanceláře, uložení dokumentů listinného charakteru do bezpečné schránky atp.) Rovněž je zde zahrnuta povinnost mlčenlivosti oprávněných osob o skutečnostech, se kterými se při výkonu své činnosti seznámily či zajištění zabezpečeného předávání informací mezi oprávněnými osobami. Dokumentace o přijatých technických a organizačních opatřeních bude řádně vedena a pravidelně aktualizována.

Pro účely nahlížení do matričních knih nebo provádění výpisů z nich, stejně jako pro účely získání potvrzení o údajích zapsaných v matričních knihách či doslovného výpisu z matriční knihy, zůstává zachováno pravidlo, že okruh oprávněných osob je omezen zákonem stanovenými důvody, přičemž pro zmocnění, aby výše popsaná oprávnění mohl vykonat zmocněnec oprávněné osoby, se vyžaduje úředně ověřený podpis zmocnitele. V případech, kdy bude umožněno vyřídít službu elektronicky, se bude fyzická osoba prokazovat svou elektronickou identitou prostřednictvím identifikačních prostředků podle zákona č. 250/2017 Sb., o elektronické identifikaci, ve znění pozdějších předpisů.

Navrhuje se též umožnit, aby poskytovatel zdravotních služeb, v jehož zdravotnickém zařízení došlo k narození dítěte, mohl předat matričnímu úřadu dokumenty nebo jejich kopie, které jsou

potřebné k zápisu do knihy narození. Půjde ale pouze o ty dokumenty, které mu rodiče dítěte sami předají, přičemž povinnosti poskytovatele zdravotních služeb stran ochrany osobních údajů nejsou navrhovanou právní úpravou jakkoli dotčeny.

Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Matrika jako státní evidence zejména narození, uzavření manželství, vzniku registrovaného partnerství a úmrtí fyzických osob na území České republiky obsahuje velké množství osobních údajů, které jsou v současné době vedeny roztržštěně u jednotlivých příslušných matričních úřadů. Vytvořením centrální evidence těchto údajů vzroste i riziko jejich zneužití, neboť narušením systému budou ohrožena všechna data této státní evidence, která je informačním zdrojem pro všechny ostatní státní registry. Matriční informační systém bude proto muset být chráněn jako významná citlivá infrastruktura státu.

Zhodnocení dopadů na výkon státní statistické služby

Automatizovaným plněním oznamovací povinnosti vůči Českému statistickému úřadu dojde ke zrychlení komunikace mezi ČSÚ a matričními úřady a ke snížení administrativní zátěže.

5. IMPLEMENTACE A VYNUCOVÁNÍ

Matriční informační systém

Implementaci vybrané varianty provede Ministerstvo vnitra formou předložení návrhu novely zákona o matrikách. Vedení rukopisně psaných knih bude nadále pokračovat tak, jak upravuje stávající legislativa, nicméně se vznikem nového informačního systému vzniknou pro matriční úřady a vybrané zastupitelské úřady při výkonu agendy nové povinnosti při vedení elektronické matriky. Příjem žádostí bude kromě fyzického podání umožněn také elektronicky. Možnost výdeje, např. potvrzení o výpisu údajů fyzické osoby, které se o něm v systému vedou, bude rovněž možné odeslat elektronicky. Správcem systému bude Ministerstvo vnitra, které bude dohlížet na správné fungování a zároveň bude mít dohled nad optimálním výkonem agendy. Ministerstvo vnitra bude také za účelem plnění úkolů využívat statistické údaje ze systému. Úřady s rozšířenou působností budou provádět kontrolní činnost u zápisů do matričního informačního systému. Očekává se, že před samotným spuštěním systému bude navržen harmonogram přenosu dat ze systémů matričních úřadů do centrálního informačního systému veřejné správy.

Implementace technických opatření bude probíhat v rámci koordinace a spolupráce s dotčenými matričními úřady, v rámci metodické činnosti na úseku matrik, jména a příjmení a v rámci výkonu kontrolní činnosti na úseku matrik, jména a příjmení.

6. PŘEZKUM ÚČINNOSTI

Přezkum účinnosti navrhované právní úpravy bude probíhat pravidelně v rámci provádění kontrol na úseku matriční činnosti všech stupňů, v rámci hodnocení statistických výstupů z nového informačního systému a také v rámci pravidelné komunikace s ostatními úřady a dalšími dotčenými subjekty.

7. KONZULTACE A ZDROJE DAT

7.1 Konzultace

- projektové schůzky s NAKIT
- konzultace s Odborem hlavního architekta eGovernmentu
- dotazníkové šetření u matričních úřadů k přípravě projektu elektronické matriky
- připomínkové řízení krajských úřadů k elektronizaci matrik
- konzultace s Odborem legislativy a koordinace předpisů Ministerstva vnitra

7.2 Zdroje

- Analytický materiál k přípravě projektu elektronické matriky
- Návrh věcného záměru projektu elektronické matriky
- Analytický materiál k novelizaci právních předpisů
- Analýza vedení matrik s pomocí výpočetní techniky v souvislosti s přípravou projektu elektronické matriky
- Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (ST 593) + důvodová zpráva

Pokud jde o otázky technického charakteru, vycházelo Ministerstvo vnitra z poznatků získaných zejména v rámci spolupráce s matričními úřady všech stupňů, z poznatků získaných při výkonu vlastní činnosti, z podnětů dotčených subjektů a z provádění kontrolní činnosti na úseku matrik, jména a příjmení.

8. KONTAKT NA ZPRACOVATELE RIA

Osoba, která zpracovala hodnocení dopadů regulace:

Mgr. Denis Jiskra, vrchní ministerský rada, odbor všeobecné správy Ministerstva vnitra, tel. 974 816 465, e-mail: denis.jiskra@mvcz.cz

JUDr. Kateřina Šubrtová, referent společné státní správy a samosprávy, odbor všeobecné správy Ministerstva vnitra, tel. 974 816 652, e-mail: katerina.subrtova@mvcz.cz

PhDr. Samuel Truschka, vrchní ministerský rada, odbor všeobecné správy Ministerstva vnitra, tel. 974 816 568, e-mail: samuel.truschka@mvcz.cz